

Universiteit
Leiden
The Netherlands

**Review of [The dutch in the Early Modern world. A history of a global power]
by [Onnekink, D.; Rommelse, G.]: de Republiek in Europa en de wereld**
Ebben, M.A.

Citation

Ebben, M. A. (2020). Review of [The dutch in the Early Modern world. A history of a global power]
by [Onnekink, D.; Rommelse, G.]: de Republiek in Europa en de wereld. *Tijdschrift Voor
Geschiedenis*, 133(3), 577-578. doi:10.5117/TVGESCH2020.3.021.EBBE

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/138911>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

David Onnekink en Gijs Rommelse, *The Dutch in the Early Modern World. A History of a Global Power* (Cambridge University Press; Cambridge, 2019) 294 p., ill., krt., £22,99 ISBN 9781316424131

De Republiek in Europa en de wereld

Op een koude dag in januari 1601 spoelde een walvis aan op het strand bij Beverwijk. Veel volk dromde samen rondom het ongelukkige zoogdier om het nader te bekijken. De gravure die Jan Saenredam ervan maakte, doet denken aan de hedendaagse toeristische belangstelling voor gestrande walvissen op de Nederlandse kust. Maar daarom hebben Onnekink en Rommelse de prent niet in hun boek geplaatst, wel om te laten zien dat die verwijst naar de wetenschappelijke revolutie in de zeventiende-eeuwse Nederlandse Republiek. Bovendien, zeggen de auteurs, betreft het vooral een stukje oorlogspropaganda. De aangespoelde walvis was een bovennatuurlijke waarschuwing voor de Nederlanders om de oorlog tegen de Spanjaarden niet te staken. Opvallend in dit boek is het veelvuldige gebruik van dit soort goed gekozen (spot)prenten, citaten uit ego-documenten, schilderijen en objecten ter inleiding van hoofdstukken en paragrafen. Dit strookt met de toenemende aandacht van historici voor deze bronnen om de geschiedenis tastbaar en invoelbaar te maken voor de lezer. Het weerspiegelt ook de vruchtbare samenwerkingsprojecten tussen historici en musea die delen van hun collectie ter beschikking stellen voor historisch onderzoek.

De auteurs hanteren een verfrissende aanpak door zich te laten inspireren door meer nieuwe trends en aandachtsvelden in de hedendaagse geschiedschrijving. Ze verwerken ideeën van onder meer *New Diplomatic History*, identiteitsgeschiedenis, geschiedenis van de slavernij, zelfs

ook dierengeschiedenis en de nieuwste inzichten in de Nederlandse en wereldwijde geschiedenis. Dat heeft een boeiende integrale studie opgeleverd van de Republiek van het begin tot het einde van haar bestaan, van Opstand tot de Bataafse Revolutie. Toch zeggen Onnekink en Rommelse geen overzichtswerk van de Republiek te hebben geschreven, maar een geschiedenis van haar buitenlandse politiek in de breedste zin. In een traditionele studie over het buitenlands beleid van een land is te verwachten dat er specifieke aandacht wordt geschonken aan hoe en wie het beleid vormgaven, welk karakter het heeft gehad en waarin het zich ook in zijn uitvoering, de diplomatie, onderscheidde van andere staten. Ook een uiteenzetting over internationale relaties zou aan de orde kunnen komen om een theoretisch kader te schetsen waarin het handelen van de Republiek is te verklaren. De benadering van Onnekink en Rommelse is anders. De chronologisch gerangschikte hoofdstukken, voorzien van nogal prozaïsche titels, handelen over een vast aantal zaken: de interne staatsinrichting, handel en nijverheid, overzeese expansie, wetenschap, culturele ontwikkelingen, en buitenlands beleid. In deze basisopzet is ook nog een aantal casestudies verwerkt over uiteenlopende onderwerpen als de ontwikkeling van de markteconomie, interculturele contacten, religiezaken en cartografie.

In een dergelijke opzet schuilt echter het gevaar dat het verband van deze vele zaken met buitenlands beleid niet altijd

helder is en dat het beoogde hoofdonderwerp, buitenlandse politiek, ondergesneeuwd raakt. Zo komt bijvoorbeeld de Sefardische en Noorse immigratie aan de orde, maar wat de weerslag daarvan is geweest op de buitenlandse politiek van de Republiek, blijft onuitgesproken. Bovendien blijven aspecten van het Staatse buitenlands beleid onderbelicht. Opvallend is dat juist het oude debat over het algemene karakter van de Nederlandse buitenlandse politiek (maritiem-commercieel en continentaal-expansief) vrijwel afwezig is en de discussie over de actieve en passieve neutraliteitspolitiek van Johan de Witt maar terloops wordt genoemd. Het boek kan daardoor het gemis van een werk specifiek gericht op de Staatse buitenlandse politiek en diplomatie (ook in het Nederlands) maar deels ondervangen.

De grote verdienste van de auteurs is dat ze met hun brede opvatting van buitenlands beleid de hele geschiedenis, de Gouden én Zilveren eeuw van de Republiek overtuigend in de Europese en wereldwijde context hebben weten te plaatsen. Ze vertellen een fascinerend verhaal over wie de vroegmoderne Nederlanders waren en wat zij en hun handelsorganisaties, kerken en staat waar in de wereld deden. Ze steken daarbij bij tijd en wijle de loftrompet over de prestaties van de kleine Republiek in de zeventiende eeuw. Het voorbeeldige Staatse leger en vooral de successen van de vloot krijgen veel aandacht. Soms lijkt het wel op Hollandpromotie als er over de bruisende egalitaire, commerciële open samenleving wordt gesproken. Desalniettemin is er ook op recent onderzoek gefundeerde

kritiek, vooral op de koloniale praktijk en bij uitstek op de rol van de Nederlanders in de slavernijgeschiedenis. Niet alleen plaatsen de schrijvers kanttekeningen bij de trans-Atlantische mensenhandel, maar ook bij wat de Nederlanders in de Oost hebben gedaan. Een extra dimensie biedt het beeld dat de kennelijk zeer zelfbewuste Nederlanders destijds van zichzelf hadden gekregen en het beeld dat anderen van hen hadden. Dat kon zeer vijandig en misprijzend zijn, maar tegelijkertijd ook vol bewondering en verwondering over de economische, sociale en politieke verworvenheden van de Republiek.

The Dutch in the Early Modern World is een aanwinst in wat inmiddels een reeks Engelstalige overzichtswerken van Nederlandse historici over de Republiek genoemd mag worden (onder meer M. Prak, 2005; H.J. Helmers en G. Janssen, 2018). Het boek van Onnekink en Rommelse leent zich uitstekend als een compendium voor de Engelstalige lezer die de geschiedenis van de Republiek en haar plaats in vroegmodern Europa en daarbuiten wil leren kennen. De goed verzorgde kaarten, de lijsten van raadpensionarissen en stadhouders, een tijdslijn en een uitgebreid register dragen daartoe bij. Jammer is dat een beredeneerde literatuurlijst ontbreekt. Die had de geïnteresseerde lezer kunnen helpen om zich verder te verdiepen in de Nederlandse Republiek. Dat doet echter weinig af aan de waardevolle bijdrage van deze veelzijdige studie aan de Engelstalige geschiedschrijving over de Republiek.

Maurits Ebben, Universiteit Leiden